

Proprietar: Văd. lui LUDOVIC VAKÁR
 Inreg. la Tribunalul Ciuc, sub Nr. 11940—1938. Dos. No. 27.

CSIKI LAPOK

(ZIARUL CIUCULUI)

Redactor responsabil: VICTOR RÉSZEGH
 Inginer-Agronom

Alexandru Radian miniszter átvette a sajtó- és propaganda miniszterium vezetését.

Alexandru Radian propagandaügyi miniszter

Szeptember 29-án iktatták be hivatalába Alexandru Radian sajtó- és propagandaügyi miniszter. Ebből az alkalomból elődje, Eugen Titeanu, volt sajtó- és propagandaügyi miniszter beszédét mondott.

Radian sajtóminiszter válaszolva Titeanu beszédre, a következőket jelentette ki:

— Mikor Öfelsége bismaka eszen minisztérium élére állított, kötelességem kifejezni legmélyebb köszönetet azért a megválasztásért, amely Öfelsége részéről ért. Öfelsége megválasztott engem megismertetni, amit hűséggel és munkával kell megválnom, amelyet a Trón és az ország érdekében fogok kifejezni. Hiszem, hogy megbízatásomat megkönnyíti elsősorban a román sajtó támogatása, amely sajtó mindig megértette a nagy nemzeti követelményeket. Romániának a nemzeti életre való elhivatottsága nagyrészen a toll forogtatónak köszönhető. Ma, mikor a világtörténelem válságát átéljük, az a határozott meggyőződés, hogy országunk követelményeinek irányítói felelősségek lesznek és megvilágítják azt az utat, amelyet Öfelsége II. Károly király jelölt meg. Az ország népe egyetemesen csatlakozott az új elrendezéshez. A követelmény gondolatának hű tükre, a sajtó van hivatalba, hogy megértse a hitet, fokozza a közeledést, támogatja a jószándékú elkövetést és a kötelességmunkát. Ebben ösztönöz és jobbjárási szükség.

Tisztelek a gondolatgazdagságot, azonban elvárjuk a határozást arra, hogy megvédjük az állam-erőmet azon merényletek ellen, amelyek a gondolat szabadság nevében lehet elkövetni.

Azok a rendkívüli körülmények, amelyekben ma élünk, semminek sem adják meg a jogot ahhoz, hogy szabaddá tegye magát a nemzeti szolidaritás kötelességétől még abban az esetben sem, ha

tehetetlen és személyes presztízse egyénl magatartására kényszerül. Különös örömmel asszisztál, hogy a román sajtó képviselői mellett üdvözölhetem a külföldi sajtók képviselőit is. Teljes tiszteltel vágyunk a világ közvéleménye előtt, amely előtt semmit sem akarunk elrejteni, sőt az a kívánságunk, hogy minél szorosabb szemlélt együttműködést létesítsünk más országok megértő biztatásos szellemi vezetőivel. A sajtóval tárgyalásokról megfelelő választást a sajtó rendelkezésére bocsátjuk informatív anyagokat, ami kizár minden félreértést vagy mag nem értést.

A miniszter ezután a minisztérium tisztviselőinek támogató munkáját kérte és szavait a következőkkel fejezte be: Éppen úgy, mint múltor a feltámadás órájában fénylő gyertyát vesszünk kezünkbe, úgy vegyük felmét nagy királyunk bölcsességéből és hűségéből. Ezen hitben való testvériségben bízunk a fény forrását, ami eloszlatta a kétség és homályt a gyűlölet, a sötétség és a hajnal fényben látni fogjuk a győzelmet, a történelmi teljesítésben örök időkre megerősödött Nagy-Románát.

A propaganda minisztérium személyzete nevében Stefanescu Amos tábornok, a rádióállomás elnöke és Suchescu beszétek, akik a minisztert biztosították arról, hogy a minisztérium személyzete minden munkaterületén támogatja.

Hitler német birodalmi vezér és kancellár beszéde.

Hitler, a Német Birodalom vezére és kancellárja 1939 október 6-án délben mondotta el a birodalmi gyűlés előtt, az egész világon nagy érdeklődéssel várt beszédét.

Hitler beszédét a lengyelországi események ismertetésével kezdte. — Egy páratlan győzelmet ünnepeltünk — mondotta — amelyben egy 36 milliós ország sorakozott fel ellenünk s amely az első negyvennyolc órában összeomlott a német haderő előtt. A német hadsereg mindjárt az elindulás pillanatában magához ragadta a kezdeményezést és két hét alatt szétdobta, bekerítette, elfogta és egész lengyel haderőt. Ilyen példa alig volt a katonai teljesítő erő megvilágítására. A lengyel katona helyenként bátran és vitézül harcolt. A vezetői lelkismeretlenségére, tehetetlenségére és katonai tudatlanságára azonban alig lehet szavakat találni.

A német hadseregek ez a hatalmas sikere nem a véletlen műve. A német katonai erők dicsérete elsősorban s ezért Hitler beszédének ezen részében arra kérte a birodalmi

gyűlést, hogy felállással rójja le kegyeletét azokkal szemben, akik hősi halált haltak a német nemzetnek ebben a küzdelmében.

A veszteség alig húszadrésze, mint amire számítottunk — jelentette ki Hitler. — Hősi halált halt 10.572, megsebesült 30.322 és elhalt 3409 katona, akik szintén a halottak közé számítanak.

Ezután részletesen ismertette azzal a Lengyelországgal folytatott jóviszony keresésének több esztendősi erőfeszítéseit, mely országának böcsőjét: Varsaillesben ringatták. Rámutatott arra az elvakultságra, amelyet a nyugati hatalmak garancia vállalása okozott a szerencsétlen nép között, amely minden jóakaratu tárgyalási alapot a német nép gyávaóságának minősített és már határait egészen az Eibáig tolta ki. — Nem maradt más hátra — mondotta Hitler — mint visszafutni ezekre a fájdalmas lengyel oktalanságokra s ezzel meg is szüntettük Varsaillesnek legesztelenebb ostromát.

Hitler ezután felújította a német-orosz külpolitika azonos célok között való találkozását és rámutatott minden költött rémlátásokra, amelyek Németország hatalmi terjeszkedésével és világhatalmi törekvéseivel kapcsolatosan ellene igazgatták a nemzetközi közvéleményt. Ilyen volt az ukrainai, a délkelet-európai terjeszkedésnek saját képzeletükben való torzszűlöttje.

A Német- és Oroszország által elfoglalt övezeteknek berendezése után arról tesz említést Hitler beszéde, hogy a két nagyhatalom kezdeményezést indít a délkelet-európai biztonság tekintetében. Szükséges, hogy áttelepülősek és más alkalmiss intézkedésekkel kiküszöböljessék Európának ezen a részén is a nyugtalanság.

Hitler ezután szavaiban erőteljesen kikéri magának a szószegés vádját. Nem szószegés az, ha egy 82 milliós nép 800 ezer négyzetkilométeren élethez ragaszkodik, amikor 45 millió lélekszámú angol 40 millió négyzetkilométer terjedelmű világbirodalom fölött uralkodik. Nem szószegés az, ha a német nép ragaszkodik becsülettel megszerzett gyarmataihoz.

Mután Hitler kihangsúlyozta az ésségi

A „CSIKI LAPOK” TÁRCÁJA.

Nemzeti multunkból.

1849. október 6.

A magyar nemzet történelmének egyik legszomorubb évfordulójához érkezünk. Kilencvenedik éve annak, hogy ezen a napon minden magyar szív kegyeletos emlékezéssel adózik annak a tizenhárom vértanú tragédiájának, akiket 1849. október 6-án Aradon juttatott bitófára a könyörtelen osztrák bosszu.

A dicsőséges magyar szabadságharc végét jelenti ez a gyásznap. Annak a ragyogó emlékü küzdelemnek, amely két világhatalommal szemben tolytatta harcát a hősi elbukásig.

A magyar nemzet hősi elvérszései sorában október 6-a csupán egy állomás. A magyar történelem bővelkedik azokban a szomorú emlékekben, amelyekben bitófával pallossal, vagy golyóval fizettek. Zrínyi Péter, Nádasdy, Frangepán lefejeztetése a pozsonyi törvényszékek, II. Rákóczy Ferenc fogsága, a parasztlázadások, Martiuovicsék lenyakaztatása és az 1849-i, irgalmat nem ismerő, szünni nem akaró bosszu és vérszomj mind történelmi bizonyíték ennek a nemzetnek szörnyű szenvedései mellett.

Ma, amikor a mi nemzedékünk a történelmet nem könyvből, hanem az élő valóságból tanulja, amikor szemünk előtt nemzetek hősi küzdelmei, létükért és megmaradásukért való egyszerű harcai zajlanak le, akkor különösen szenteljünk meg azoknak emlékéit, akik a nemzeti kötelesség áldozatában estek el. Becsüljük meg a történelemnek azokat a hullámveréseit, amelyek egész embereket, igaz férfiakat: hősokeket követeltek.

A magyar történelemnek ilyen dicsőséges kora az 1848—49 évi szabadságharca. A magyar nemzeti forradalom ideje, amely Görgei, Klapka, Damjanich, Bem-áp, Petőfi és a többi nagynevek legendás hírné keresztlől ott él a magyar szívvek mélyében. Az az idő, amely Haynau osztrák

tábornagynagy és a Paszkjevics tábornagy vezérletével elindult orosz hengerrel szemben olyan hősiességgel védelmezte a magyar szabadság ügyét, egészen Világosig.

Egészen addig a könnyet csavart súlyos pillanatig, amíg kialakulhatott a szabadság hősi védelmezőiben a harc feladásának gondolata. Amint ismeretes, Görgei Arthurra bízta a történelmi sors kegyetlensége, hogy végrehajtsa ezt a nagy feladatot. Görgei azt vallotta, hogy a nemzetének legalább erkölcsi elégtételt kell biztosítani ebben a kényszerű lépésben. Ezért úgy határozott, hogy csak az oroszok előtt teszi le a fegyvert. Egész Európa előtt kihangsúlyozva ezzel a lépéssel, hogy nem Ausztria győzte le a magyar szabadság dicsőséges küzdelmét, hanem az Ausztria megmentésére behívott Oroszország a maga tulerejével.

Görgei így is cselekedett. Rüdiger orosz tábornoknak bejelentette, hogy általában látja a vérontást. Leteszi a fegyvert. Unnepélyesen kijelenti, hogy egész seregét bármekkora tulerő ellen inkább kétségbeesett csatában semmissíteti meg, semhogy oly ellenség előtt tegye le a fegyvert, amelyet oly sokszor és minden csatában ők vertek meg. Így 1849 augusztus 13-án Világosnál került sor a magyar honvédség fegyverének letételére, miután Rüdiger orosz tábornok ígéretet tett arra, hogy senkinek semmi bántódása nem történik, Világosnál 1849 augusztus 13-án mire a nap lement, vége volt az egész fegyverletételnek. Rüdiger, Görgei kíséretében szótlanul lovagolt el a lefegyverzett sorok előtt s a honvédek utójára éljenzték meg Görgeit, aki hirtelen leborult a lova nyakára...

S ezzel a szabadságharc elbukott. Megkezdődött a szörnyű bosszu. Haynau, az osztrák hadak vezére összefogdosztatott mindenkit, aki a szabadságharcban részt vett. Aki tudott, menekült. A világ akkor is megtelt emigráns magyarokkal, akik pusztán életüket mentették a késülő osztrák bosszu elől. — Görgeinek orosz közbenjárására a császári is megbocsátott és Klagenfurtba jelölte ki helyét, ahol még 18 esztendőt élt.

Haynau pedig megkezdte a maga szörnyű munkáját.

Olmutz, Kufstein börtönei megteltek szenvedő magyarokkal. Október 6-án hajnalban pedig Aradon egyszerre tizenhárom vértanuja lett a magyar szabadság ügyének. Kisst, Lázárt, Schweidelt és Dessewffy-t a vár árokban agyonlőtték. A többi az ujaradi ut második hidjától balra eső térségen várta a bitófa: egysorjában kilenc. Pöstenberg nyitotta meg a sort. Török, Lahner, Knezics, Nagy, Leiningen, Aulich, Damjanich folytatták s Vécsey rekesztette be.

Azt hittem — vágott oda Damjanich — utolsó leszek, ki mindig első voltam a csatában.

„Odafönn igazságosabban ítélnék fölöttünk“ — volt Leiningen bucsuszava. „Éljen a haza“ — dörgé Damjanich a bitón.

Ezután, október 25-én agyonlőtték Kazinczy Lajos tábornokot és Hank Lajos alezredes 1850 január 19-én zárta be a vértanúk sorát. De nemcsak Aradon működött a hadi törvényszék. Pesten is dolgozott a megvadult eszászári dü. 49 akasztás és 65 föbelövés összesen 114 kivégzés tanusítja a győzők dühét, mely ellen Európának egyetlen szava sem volt.

Akasztófára kárhoztatták egy főpapot, báró Bémer László nagyváradi püspököt is, míg azután Roka József csanádi püspökhelytességgel együtt husz évi várfogságra kegyelmeztek. Lonovics József egri érseket és Jekelfalussy Vincs székesi püspököt méltóságuktól megfosztották.

Haynau rémuralma borzalmas volt. A börtönök tele voltak. Majdnem minden családnak volt halottja vagy akinek életéért aggódni kellett.

Kilencven éve mindennek. Azóta az idők sok megpróbáltatást hoztak még az emberiségre. Jelenleg is torr a történelem és újabb sorsokat tartogat a nemzetek számára. Azonban nem foglalhatnak úgy le ezek az élő események, hogy ne emlékezzünk a nemzeti multnak azokra az eseményeire, amelyek minden nemzetnek feltárják a férfias erényeknek azokat a dicsőségeit, amelyek megjutatnak történelmi pillanatokban nagyra maradni.

államok, Dánia, Hollandia, Belgium, Svájc, Jugoszlávia, Magyarország, Olaszország felő való baráti viszonyát és tiszta szándékait — hosszasan foglalkozott Franciaországnak és Angliának Németország iránti ellenséges magatartásával.

Ismételten ünnepélyesen tisztázta, hogy Németországnak a Saarvidék visszaadása után nincs követelni valója. Elzáss kérdése szóba sem jöhet. Érthetetlen tehát, hogy a német-francia barátság miért nem találhatja meg az egymáshoz vezető utat. Ugysszintén nem lehet megérteni Anglia ellenséges indulatát akkor, amikor a német követelések egyáltalán nem érintenek a világbirodalmat sértő érdeket.

Hitler beszéde leszögezi, hogy a német nép nevében minden alkalommal a tárgyalások módszeréhez folyamodott. Egészen szokatlannak, hogy ezeket a lépéseket mindenkor a német nép gyávaságának és gyengesége jelének tekintették. Legtöbbször pedig éppen azok, akik nem ismerik a háboru gyakorlati szenvedéseit. A helyzet ma sem változott. Ma is a békére való törekvés minden lépésében a gyengeség és a félelem jelét látják.

Ennek dacára — mondotta a Vezér — ismétlem nem értem, miért legyen háboru a nyugati fronton. A harc folytatása csak értelmetlen pusztulást eredményez. Tartson, ahogy az angolok hirdetik, három vagy nyolc évig, legyenek abban győzök és legyőzöttek, újabb Versaillesokkal nem lehet a világ békéjét biztosítani.

A beszéd kijelentette, hogy a versaillesi Lengyelország többet nem támad fel, ezt Európa két legnagyobb hatalma garantálja, amelynek gondja lesz a délkelet-európai kérdés nyugvópontja juttatása és általában a tartós béke biztosítása.

Hitler beszédének befejező részében megismétli a békére irányuló legőszintébb akarását. Lehetetlen nyugaton fenntartani ezt a mai helyzetet. A pusztításnak olyan méretei szakadnának szárazon, levegőben és tengeren az emberiségre, amely a fegyvergyári érdekeltiségeken kívül senki másnak nem érdeke. A népek ereje elvész, temető, összedőlő városok fogják hirdetni ennek az új háborunak szörnyűségeit.

Akármenyire gyengeségnek látja az angol Churchille, mégis megteszem aggodalmaimat — fejtegette Hitler. — Teszem ezt azért is, mert népemet kímélni kötelességem. De ha őszinte békeakarásunk hiábavalónak bizonyulna, akkor harcolni fogunk. Lehet, hogy amint ők hirdetik, Anglia fog győzni, mi németek azonban egy percig sem kételkedünk abban, hogy Németország fog győzni. Egyébként biztos vagyok abban, hogy ennek a háborunak nem lesznek győzői csak legyőzöttjei, mint ahogy ezt az 1914—18 évi háboru tanulsága mutatta.

Hitler, miután hálát adott Istennek azért a kegyért, amellyel megadta a német nép legutóbbi fegyveres küzdelmét, beszédét az őszinte béke szándékának újbóli hangoztatásával befejezte.

Constantin Argetoianu miniszterelnök felhívása az ország népéhez.

Hét óra este 10 órakor a bucaresti rádióállomás leadója előtt Constantin Argetoianu miniszterelnök mélyen sajnáló, felelősségvállaló és hazaszerető tisztelettel beszédében fordult az ország népéhez. A miniszterelnök a következőket mondotta:

— Román polgárok! Az a geszmerénylet, amely kitöltötte a nemzet legderekebb fiának életét, akkor amikor tehetsége, munkabírása, alkotóképése világjában volt, felbrazstette a nemzet öntudatát. Míndannyian tisztában vagyunk ezzel, hogy semmiféle könyörületet nem érdemelnek azok a semmirekélők, akik a nehéz órákban, amikor oly nagy szükség van a román szívek összefoglalására és ezek összefogására, gas büntetéseket akarnak visszályt kelteni a nemzet kebelén belül. Gyilkos gatszűkület nem lehet elég súlyos büntetéssel sújtani. A legutolsó szemét is kispertük az élethele annak az üssőknek, amelyet a román ugarrá vert az idegen szél.

Ugyanakkor meleg felhívást intések azokhoz az ifjakhoz, ha még vannak ilyenek, akiknek fejét elcsavarták ködös legendákkal erkölcszetlen üssők, hogy térjenek be a nyitott kapukon, amelyeket maguk zártak be a amelyet mi most kinyitottunk a szorongatást és büntetésben háttába. Tudják meg ők, hogy a vér párgósében építeni nem lehet, csak rombolni. Minden órákra szükség van ebben a korban, amikor egyetlen

Kozmetikámat

áthelyeztem I. G. Duca 86. szám alá az emeletre (Dóczy vasúlet mellett) További szives pártfogást kér: Csedőné Székely Gabriella.

egy nép sem parancsoló ura végzetének, ha nem tud teljes egységéről bizonyosságot adni.

Csak a tökéletes egység lehet a megmentés. Tömrőlünk egységes tömbbe, amelyen nincs hégzag és amelyben nincs idegen hulladék, ha kiakarunk menekülni a lángtengerből. Helyzetünk védelmi álláspontra elfoglalására kényeserit. Nincs venni, de nincs adni való sem. Kívánjuk és akarjuk a békát, de nem néhetünk felkészületlenül szembe az eseményekkel.

Nagyon jól tudjuk, hogy a behívások, mozgósítások mily nagy mértékben súlyosodnak főleg a falusi és városi munkások vállaira. Mégis a mozgósítás alól való lezárrelést nem hajthatjuk olyan mértékben végre, ahogy szeretnők. Gondoskodni fogunk azonban egyhávi szabadságokkal arról, hogy legalább ennyi ideig részben vehessen mindenki az otthon körül tevékenységben. Gondoskodunk azokról is, akiket a háboru hátrahagyottjainak életének könnyebbé tételéről. Tisztában vagyunk a rekvirálás okta nehézségeivel, de ezt megkívánjuk az ország érdeke. Gondoskodunk arról is azonban, hogy a rekvirálásoknál ne történjenek aránytalanságok, igazságtalanságok. Ahol valami ilyenminnek tudtára jövőnk súlyos büntetésben részesül a visszaélő, a károslottat pedig kárpótlást fogjuk.

Román polgárok! Kérünk mindenkit, hogy apraja nagyja az országnak tömrőljön szeretettel és hittel az ország Uralkodója körül és tegyen hitet táctorihstaltian büszsége mellett, azzal vállalja az áldozatokat. Felejték el egy pillanatra, hogy vannak megszeresendő jogaink, csak arra gondoljunk, hogy kötelességek vannak. Ősleges kötelességünk minden polgár életét elősegíteni a szükvégeket kielégíteni, de tudnia kell mindenkinek, hogy kell keveset adni azért, hogy mindent megtarthassunk.

Meleg felhívást intések mindenkinek az egységre és összefogásra. A halottak nevében szólok mindenkihez, akik az életüket adták, hogy a mai Romániát megalkothassák, az öregek, a fáradtak nevében, akik ennek az országnak a megszervezését vállalták és végrehajtották, a saegény munkásemberek nevében, akik reménykednek a holnapban a gyermeküket, az uszókat nevében, akikért a felelősséget hordozunk keil.

Román polgárok! A mai háborus szerencsétlenségekben mi továbbra is ragaszkodunk a legzsigorubb semlegességhez. Ma senki sem engedheti meg magának éppen ezért, hogy kivonja magát az általános kötelesség alól. Mindenkinek tudnia kell kötelességét.

Ne tántorodjunk el szeretett Királyunktól és fiától! Szabad Románia örökre felszabadított polgárai! Kláitunk együtt: Ejen Magyarománia! Ejen a Király és a Trónörökös! Ugy segítsen bennünket az Isten! Egészséget!

Argetoianu miniszterelnök a kormányzat átvétele alkalmával a következő kisebbbégli népeket érintő kijelentéseket tette:

Etnikai kisebbségelnk irányában jogos és mindenkire egyenlő bánásmódot akarunk, olyan bánásmódot, amely tisztelőben tartja törvényes törekvéseiket, egyes egyes államunk fejlődésében. Azokban a fájdalmas órákban, amelyen átmentünk, a trón és ország iránti hódolatluk megingszthatatlan bizonyosságát adták. A együttérsségek ezért a nagyszerű megnyilvánulásért mély elismeréssel vagyunk irányukban.

A nagyvezérkar nyolcadik számú rendelete.

A nagyvezérkar az alábbi 8 számú közleményt bocsátotta ki:

1. Az 1940. vagy későbbi koroztályhos tartozó és a sorozási törvény 71. szakaszát élvőző csökkentett időt szolgáló azon ifjak, akiknek 1939 november 1-én keil hogy bevonuljanak és akik a tüszérégi vagy lovasági tartalékos tiszti iskolát óhajják elvégezni, beoszthatók ilyen egységekben még abban az esetben is, ha nem oda sorosték be őket s ha a következő követelményeknek eleget tesznek:

a) 1939 október 15-ig tartoznak illetékes hadklegésztő parancsnokságuknál kérését beterjeszteni, amelyben kötelesek magukat, hogy a sorozási törvény 74. paragrafusára értelmében k ísletnek 5000 lejt lóvásárlásra;

b) ezt az összeget 1939 november 1-ig fizessék le az illetékes pénzügyigazgatóságnál, hogy a bevonulásnál a vonatkozó nyngtát bemutatthassák;

c) mutassa be a végzettségét igazoló következő okmányokat:

- lovaságnál: bármilyen lelola érettségi bizonyítványa, amelynek alapján csökkentett szolgálati időt engedélyes számára a sorozási törvény;
- tüszérésznél: elméleti liceum baccalaureátusi bizonyítványa (esetleg a régebbi egységes liceum érettségi bizonyítványa) vagy felsőbb elméleti iskolai tanulmányi igazoló irat.

2. Október 15-ike után a vonatkozó kérésényeket egészen október 25-ig bezárólag az 5000 lejt ísletészt igazoló nyugta kísóretében a nagyvezérkarhoz keil beküldeni, tekintve, hogy a későbbi időben beterjesztett kérésényeket nem vessük tekintetbe.

3. Mindasok, akik a lóvásárlási díjat november elsejéig nem egyenlített ki, továbbra is annál a csapat-egységénél maradnak, ahová őket a hadklegésztő parancsnokság osztotta.

Gepidák-e a székelyek?

Nam olyan rég megjelent Budapesten egy székeley vonatkozású könyv kik voltak a székelyek, sth. címen, amelynek szerzői, dr. Fülöp Kálmán és Ac Albert, a néhal dr. Karácsonyi János püspök gepida-elméletét eleventik fel.

A könyv két tételt ís tárgyalásra: a székeley neve a gepida sicobotes ill. sicopides-ből származik és hogy a székelyek ősei a germánfajú gepidák. Ezt a felogást dr. Karácsonyi két füzetében is vallotta. De neki sem sikerült meggyőződen bizonyítani állítását, ulat a hogyan az említett társaszerzők sem tudják elméletüket elfogadtatni a tudományos világgal — előreláthatólag.

A sek székeley származás-teoriát, amelyek vagy a hunokat vagy valamelyik esekkel rokon népet tartják őslünknek félretessük, a gepidákat igyekeznek helyükbe léptetni. Kik is voltak a gepidák? Ezek a nép-ek a gör birodalom bukása után élnek a volt Magyarország területén, mint a hun birodalom meghódított aiatvalói. Attila halála után a hatalmas birodalom szétbomlik és a gepidák is önállóságra tesznek szert. De, miot eféle harcos nép folyton hadakozott a szomszéd népekkel, amíg a longobárdok meg nem semmisítették országukat. A honfoglaló magyarok a IX században a meggyengült gepidákat könnyűszerrel uralmuk alá hajtották, a többi ittlikó népekkel együtt. A gepida hegyvidéket lemerő nép volt. A magyarok az újabb területek meghódításakor előre küldték őket, majd a meghódított területen a határ v dői lettek. Sorsuk itt az lett, hogy a körülöttük és közöttük élő magyar nép'engerben elvessztek, annak alkotó elemévé váltak és azokkal együtt alkották a székely nemzést. Azt, hogy a magyarok közt éltek ilyen gepidák — folytatja az elmélet, a sok hely- és személy név bizonyítja. Ezek nagy része megegyezik az ógermán személynevekkel. Ezek a nevek a magyarok nyelvén nagyon átalakultak és ma így hangznak: B don, Hómeród, Arvátfalva, Vidrád, Okland, Borbát, Fiátfalva, Usón, Barót, stb., régen az ógermán szerint pedig így hívták ezeket a helységeket: B.ildun, H.imeród, Ar.wald, Widrehard, Akland, Warbald, F.ildard, O.oun, W.azod, stb. Kibéd pedig a gepidák gépéd nevéét ősi. A székeley nevek és égak közt is szerepelnek gepida nevek: Bod, Vácsmány, Poson, Écszen és családnevek: Tibád, Ipó, Márhalt, Alárd, Feibárt, Vasmat és Kondorai. A székelyek nemzeti nevéét pedig a szerzők szint két latin író munkája ősi a II. és III századtól Kr. u sicobotes és sikepides formában, amelyekől sziko, sziko többese, a szike-+i+e szta a székelyek elnevezését. Mindent írja a fent említett tanulmány.

A könyvnek sok hibája van. Legelső sorban: ugy ideit adatait, hogy nem lehet ellenőrizni. A nyelvészeti és történelmi része sem meggyőződen támasztja alá állításait, az a benyomása az olvasónak, hogy csak ötlatszerűen összehordott anyagról van szó. Tudjuk, hogy őselinket németjku pópok is oktatták a keresztényiségre, azok voltak tanítói, de névadói is. Ezek germán nevek közül nagyon sok használatos ma is, de, amint nem német a német eredetű néven keresztelt Inre, Adorján és sok más, ugy nem volt okvetlenül német az Arpádokor magyar sem. Végül az sem biztos, hogy azok a germánok veit nevek téylag azok-e.

Ha az is, nem okvetlen következne belőle, hogy a germán (gepida) nevű sűr vagy vltés nevééről keresztelt település lakói germánok lennének.

A tudomány mai állásponája az, hogy a nép-ek nem az által pusztulnak el, hogy a hódítóz leőlők, hanem, hogy a hódítóba olvadnak rendszerint. Igy hihező, hogy a gepida törzések is beolvadtak a honfoglaló magyarságba, de annyira gyors folyamot volt ez, hogy semmi biztos jelét nem látjuk a történelemben. Akkor saerephez, hogy egy egész népcsoportnak, miot a székeleység, nevet adjanak még nabehebben juthatott a gepida nemzet Mindennek ellenő vallanak történelmi kútfók is.

A könyvnek van egy értékes része is azonban, a gyept rendszerünk bemutatása. A honfoglaló magyarok Erdélyt több rendbeli hadmozdulattal, háboruval foglalták el, az új határokon sáncokat, gátokat, várakat, udvarhelyeket állítottak fel, ez a gyeptvonal. Érdekes, hogy a gyeptvonal nevel mennyire ismétlődnek és maíndem mindenkiben szerepel a székeley név. A szerzők szerint a névadók itt is a gepidák. De, mint előbb említettük, állításukat nem látjuk bebizonyítva. Kár, hogy a gyeptvonlak bemutatására nem szerkesztettek egy térképet, mert így allig lehet követni a felsorolást.

Végeredményben az a meggyőződésünk, hogy egy elmélettel több van eredetünk rejtélye kutatásának, de a kérdést nem sikerült megoldani. Sz—s—1.

Ingyen téli — esetleg nyári — lakást adnék falusi házamban felügyeletért óvadékképes embernek vagy családnak. Cim a kiadóhivatalban. 2-2

Gyergyói élet

Az ősi rózsafüzér.

Írta: Polgár József.

Marosfői Egyed Máté galambducsa nagy-puja mellett a kőpadon, most is össegyűlt a vasárnap délutáni pipásgató szomszédcsapa. A máskor hangos, vidám terefőre helyett lehorgasztott fejjel ülnek az ünnepőbe öltözött székelyek. — Arcotlan, azonban most megdöbbenő szemekben a közös eorában együttérző szívvel fájdalma ég. — Szótlanul pillantans egymásra, hol a nyitott kapun ki-béjáró fehérnépekre.

Tegnap hozták haza Fákó Lajos fiát csendes lépésbe Egyed Mátét. Ott kapták meg a libáni kaszálóján össesötörve egy kidöntött öreg bükkfa töve alatt. Végig járja szegény, halódva fekszik a tiszta szoba fehér ágyn. Eppen most lépett ki ajtaján a fiatal képlán, elkészítve a nagy utra.

A kőpadról halkán szól a „dicsértessék”, s még halkabb a könnyesszemmel távozós pap ajkán a „mindörökké”. Csendes lépással egymás megett eregelenek befelé a szomszédok, hogy lássák még a jó komát s hallják ha van még élet benne. Ahogy belépnek, a beteg, halódó székely szeme megélenkül, mintha szólna is, de csak két keserű könnyesepp gördül végig a kínos fájdalomtól elgyötört orcáján. — Könnyes szemét ágya mellett álló egyetlen fiára s az ágy lábánál keszit törődés felelőjére veti.

És egyszer minthacsak eszébe kapott volna, fiát int s hörögve szól:

— „Ant a lábbit!...”

Odan utat a szék karján lógó ünnepi lábira, amelyben még vasárnap kint üldögélt a kőpadon s ahogy fia odasítja, möhöz kézzel kap a lábli balcséjén levő zsebbe. Lázas erőlködéssel kibus onnan valamit. Reskető kezében, egy nagyseprű csontkeresztes rózsafüzéret szorongatva hull vissza a verejtékes párnára, oda vonsoolja vértelen ajkához, hosszasan, könnyezve csókolja a sárga csontkeresztet. Hosszu, fájdalmas tekintettel néz fiára s bérög, kapkodó szóval nyújtja fiának a régi, kopott olvasót:

— „Fiam, Pali fiam! Ez a tiéd... Örösd, ahogy én öröktem... Nekem es... — apám hagyta. Egyed András... öregapák... hozta a nagyerdői csatából... a somjai szék lábától... örösd... imádkoss... ré... ta...”

Uiolás szavai már csak el-e'caukló neh:z sóhajot voltak s ahogy a fia kezébe nyomta a nagyidők em'ekét örös rózsafüzért, fia karján örökre lehanyatlott.

Egyed Mátét eltemették s az élet tovább folyt árvánnyagott jószágán.

Min ha rendes ember vált volna Pálból is. Keményen dolgozott, szorgos kézzel szántott-vetett. Csillagot édesanyja szeme s örömmel emelte fia munkáját, aki bizony apja életében nem igen volt oda a munkáért. Most, hogy maga gazdája lett, mintha megamberelte volna magát.

Hej pedig, hogy vágyott Egyed Pali ki a M ros mellé, a vig cikászásra, a táncba, de hát a tiheesség úgy hozta, hogy ne menjen. Mát szólna a felu. ha nem gyászolná tisztelettel édesapját, aki után maradt bizony elég szépen.

Tavasra letelt a gyász is. — Uj élet fakadt, újra kezdődött a szorgos tavaszi munka.

Egyed Pali is, mintha újra éledt volna. Hangos zenekkel hajtott ki a mezőre, dolgozott rendszeren, de estéként egyik-másik szomszéd legény zsvára el-ol rándult hazáról, hol fonóba, hol tolufoasztóba s aztán jassan csokály ucsolásra újra kezdődött a korcsmázás is, mert hat gazdag legény létére nem maradtak hátul Egyed Pali sem. — Egyre gyakrabban lett a kiharadás, a raggelig tartó dubajkodás, maradt a munka, vagy csak tessék-lássék elvégezte valahogy mámorosan, szapora nélkül, de legesivesben mára bista, hiszen volt amból. — Ha meg nem akadt, szombatoként Szentmiklóson e'kelt 1—1 bornyu vagy tehát s akkor vasárnapra volt amból tárcba menni, volt korcsmára s bizony 1—1 ilyen éjzake, hangos volt a korcsmatája.

Száz szóznak is egy a vége. Egyed Pali, „az örödgé lett”.

Szegény édesanyja megtett, amit lehetett. — Ebből-abból összekucorgatott garasából szántatott, vetetett. — ptyórást ültetett, hogy legyen valami fölfire, nem volt otthon gazda, csak a korcsomában. — Amit pedig nem tudott megmivelni, kisdia rézbe, hogy mentse a fiát.

— Házasadj meg Pali fiam, met én imán öreg vagyok, sezeny kell a házhoz.

Félő anyal szive keresve keresett valamit, ami jó utra térítené fiát. — Gyabran könnyezve imádkozott, valami csodára várt.

Megjött a csoda is. — De mégsem csoda, hanem valami egyéb. Egy órai emlék feltámasztotta Egyed Pali szívében szunnyadó jót a visszavitt édesanyja kebelére.

Egyik vasárnap délután, Egyed Pali, újra a tánc-harcba volt s nekigombolt lábival forgatta a keszügyébe került lányokat.

„Huszad Jani hajnalig,

Míg a cöldmám elkopik!”

Hangos örömmel fogadják s egy-kettőre kezébe is nyomják a poharat. A szomszéd korcsmában.

S után jön a nóta, folyik a bor. — É;félre már kötekedik is kendenek az eláott legények.

Ignác korcsmáros a bor érit kéri:
No legények, lássuk csak, hogy es állunk!
Erre felszeregi a fejét Egyed Pali:

— „Na te, noi Tán eddig es más fiatott! Ne buzuj Ignác, met van itt pénz! Hojzad csak a bort e ne töröggy egyebbel!”

Dő ingóve a'ott lábra s lábija seobébe markolva, büszkén vetette pénzét az asztalra. S még valamit! Egy kopott öreg olvasót; ant, amit halódó édesapja edott kezébe s ami aóta ott pihent az ünnepi lábli-seb mélyén.

Tompa nörgeessel hullott az asztalra az olvasó s éleset csendült a sárga csontkereszt... A bortól kábult Egyed Pali rámeredt a kopott olvasóra, nézte-nézte a rég elfeledt olvasót s eszébe jutott valaki, akinek neve ebben az egyetlen szóban sirt fel:

— „Édesapám”.....

Részeg társal megdöbbenve álltak félre utjából, amikor olvasóját kezében tartva, lecsüggesztett fejjel távozott a korcsmából.

Othon megsörgötte édesanyja ablakát:

— „Eresszen bé édesanyám!”

Részkető kézzel gyújtott gyertyát az aggódó édesanya s rozsat sejtve nyitott ajtót a szokatlanul korán hasatérő fiának. De nem volt semmi baj. Pali átszemlélve asorogatta a régi rózsafüzért, mikor édesanyját átölelte...

A plálakoló gyertyafénye pedig örömsugárral fonta körül a két megbékélt síró embert....

Hétköznapiok.

Lapunk hasábjain, szinte hétről-hétre elairjuk a heti újságírás sok nehézségeit s felsoroljuk mindazokat a nehézségeket, melyek evvel járnak.

Rámutatunk mindazokra a kötelességekre melyeknek elmulasztásával, — nyelvi kulturánk művelése és saját értékeinknek megbecsülése szenvedne hiányt.

A közönség javát szolgáló munka pedig kötelesség. Kétszerez kötelesség ma, amikor nemcsak az egyén, de egy nép belső életének kialakulásához fontos tényező.

Az erdélyi irodalmat jelen formájában és értékes alkotásaival megteremtő, nagy egység központjának mi csak kicsin összekötő láncszemei vagyunk kint a perifériákon, ahol egy belső zuditástól vezérelve állunk parányi akaránsunkkal. De mi is vagyunk és leszünk azok, akik nyilván tartjuk mindazokat, akikben meg van a tudás és kellő felkészültség a munkára és mégsem teszik.

* * *

Jóleső érzéssel jelentjük, hogy a „Gyergyói élet” kis gárdájában, eggyel többen vagyunk.

Polgár József, a különben ismert nótaszerző „Az ősi rózsafüzér” című kis elbeszéléssel mutatkozik be s mint írja, célkitűzést követ írásaiban általános emberi fájdalmaikat és hibákat érint.

Várjuk és figyelemmel kísérjük munkásságát.

Eg a Lóhavas!

A pásztorkürtök lélekbemarkoló hangja szakadatlan zengett végig a fenyőszálak között a havason. Az erdőlközben egy pillanatra megállt a fejsze, — valahol ég az erdő. A havasi kürtök szakadatlanul bugtak tovább. Másnap már a Pongráótól a Gyilkostóig mindenünnen látni lehetett a havas fejenél felezálló füstgomolyagot, körülötte párásan rezgett a levegő. Negt a Lóhavas.

A gyilkostói legközelebbi csendőrrés vezetője azonnal nekifogott a mentőexpedíció toborzásához, néhány munkás-ember, villa-ó. csatlakozott s a kieszámú csapat fejszékkel, csákánnyal, ásókkal felfegyverezve indult el, hogy utját állja a dühöngő elemnek. Mi is csatlakoztunk a „havasi tüzoltókhoz” s csakhamar megtudtuk, hogy a tüznél, a Lóhavas egyik mellékcsucánál egy másik nagyobb számú csapatall fogunk találkozni. A Lóhavaanak az a része, amelyik kigyuladt, a vaslábi, a földbirtokreform idején igénylés útján jutott a vaslábi román lakosság tulajdonába. Az erdőtüzről a vaslábiakat is értesítették s azok talán már neki is fogtak az oltásnak.

Fárszót menetelés után, megáradt havasi pataktól görgetett hatalmas kötbömbökön, vihartól kiesavart fenyőszálakon keresztül érteztünk a Lóhavas aljára. Fent a osucok körül gomolyodott a nehéz tüstelhő, mintha egy kitörni készülő orkán okádná égtel füstbombáit. Még egy órányi gyaloglás az ősröngösten keresztül s ott állunk a tüztől néhány száz méterre, egy bozótosban. Előtünk pedig viharzik az isteni színjáték.

A sötétzöld fenyőkulisszák előtt hol itt, hol ott bukantak fel a tüzpiros lángnyelvek. sziszegve, reoegve, ropogva bujkáltak a hatalmas törzsek között, mind mélyebbre vajták magukat beléjük és néhány óra alatt megemésztették az évszázadokkal dacoló fenyőóriásokat. Örjögő lángtenger lobogott az ég felé. Utját csak üszkös, füstölő romhalmaz jelzi. Hamu, korom, megpörkölődött fatönkék osatamezeje. Néhol állva maradt 1—1 faóriás s szénné égett ágkarjait reménytelenül tárva az ég felé. A szél néha belekap az elégett, pernyés talajba s ilyenkor szikrazápor szállt a magasba s mint csillagos sodródott a távolabbi csucok felé.

Nehéz lesz itt emberkéznek gátat vetni a tomboló elemnek. Kicsi csapatunk tehetetlen volt, a vaslábiak is csak néhány embert küldtek a tüzoltásra, akik most tanácstalanul,

a szerzémaik nyelére támaszkodva bámulták a tüzet. Árkolni a sziklás talajon lehetetlen, fadöntés pedig az embermagas, sűrű bozót miatt hiábavaló munka.

Közben a szomszédos hegyoldalból is keskeny füstcsaik emelkedett fölfelé. A szélhordta szikrák felgyújtották a szomszéd erdőt. Itt még lehet segíteni. Ujjab küzdelem a sziklakkal, bozóttal, amíg leereszkedünk s talmászunk a szomszéd hegyoldalra. Itt még csak a bozót ég s néhány órai munkával sikerült is eloltani.

A Lóhavas ég tovább. S égni fog mindaddig, amíg az embernél hatalmasabb erő, az ég zápora nem siet a havas segítségére.

Bogdán István.

Az erdő gyásza.

Csendes néma estén, hasadó hajnalkor,
Am őserdők csendje faldóhajt olyankor.
A titkos csendesség csendes birodalmán,
Szarvasbögése sug, akárcsak az orkán.

Fejét büszkén hordja, díszes koronával,
Belenug az éjbe szerelmi dalával.
Keresi a párját, hívja forró végygal,
De szerelmi dala, nem jár viszonszással.

Felhívított vére nem hagyja nyugodal,
Gyengébb ellenfelet, képes letiporol.
Rövid öszecsapás a gyengébb menekül,
Ő pedig büszkén áll, mint győztes egyedül.

A hajnal pirkadó vörös árnyával,
Játszadosik gyöngön büszke aganczával;
Harmatos sörényét megráva erősen,
Büszke, karcu képe látszik oly merészen.

A fák sűrűjéből, görcsös szoritással,
Gyilkos fegyver roppan vézses pusztítással.
A szarvas megtorpan, menekülni akar. —
Lábal nem bírja..., véres lesz az avar.

Szép karcu termete, lesuhan a földre,
Halálos sebétől, omlik piros vére...
Reggei friss harmat párolog vértől,
Salve lassan dobog, — égő szorelmetől...

Meghalt im az erdők koronás királya!
Sírátja baláiát erdők saorú gyásza...
Nem hallja titkos csend szerelmi hős dalát,
Eveszti fejről büszke koronáját.

A fenyők ágai busan hajlonganak,
Kifejőst adva néma fájalmuknak...
Az ijedt madárkák félnek, nem dáiolnak,
Szomorú végezetén esen nagy halottinak.

Csáky Mihály, lic. tanár.

Egy kis meteorologia.

Szeptember hónapban a legmagasabb hőmérséklet a hó 16-án volt 27°5', a legalacsonyabb hőmérséklet a hó végén 30-án volt -4°5', a hó elején 6-án a hőmérséklet 0° ra szállott, ami a még meglevő sűd veteményeket lefőrráta. Az egész hónapot a szárazság jellemzi, a hó elején 3-án volt egy kis 2,0 mm-es csapadék s egész a hó végéig semmi eső. Összesen e hónapban 50,0 mm csapadék esett. Az egész hónap végéig végig húzódd szárazság érzékeny károkat okozott, egyes helyeken a sarju valószínűleg elégett, gyümölcsseink fejletlenek maradtak, az ősi szántás-vetés megkésétt.

Meteorologiai állomás, Gheorgheni.

H I R E K .

— A kösbirtokosság most vasárnap tartott rendkívüli kögyűléseéről — helyszíne miatt — csak a jövő számunkba hozunk részletes tudósítást.

— Iparos ügyekben csak a céhek járhatnak el. Az iparocskéket hivatalosan értesítették a munkügyi minisiterium rendeletéről, amelynek értelmében egy a minisiteriumban, mint pedig más hatóságoknál iparos ügyekben csak az iparos céhek járhatnak el. A hatóságok iparos ügyekre vonatkozó beadványokat csak a céhektől fogadhatnak el és ilyen ügyekben csak azok járhatnak el, akiknek erre az illető céhtől, vagy a céhek szivetségétől megbízásuk van.

— Szabadságra induló hadgyakorlatosok figyelmebe! A szabadságra induló hadgyakorlatosok utazása szeptember 30-ika és október hó 30-ika között annak a csoportos kiserő menetlevél alapján történik, amelyet az illetékes vasuti állomás pénztára bocsát ki a katonai csapatot által kiállított kollektív kedvezményes utassal igazolvány felmutatása ellenében. A kiserő vasuti menetlevélre rá kell vezetni a szabadságlevél számát is. Abban az esetben, ha a visszatérésnél egynek lemaradva a csoporttól, külön utasának, ugy a visszatéréskor fel kell mutatni az illető állomás pénztáránál a katonai csapatot által kiállított egyéni szabadságlevelet, amellyel — miután ant a vasuti pénztár is láttamosta — vissza lehet utazni.

M O R I .

1939 évi október hó 8-án:

SHANGHAI BORZALMAI

főszerepben: Dick Powell

mig

október 15-én

szent és a bolond.

Agner Gunther regénye nyomán készült film.

Főszerepben: Hans Stüwe.

Mult hét.

Chamberlain angol miniszterelnök snerdán délután nagy beszédet mondott az Alsóházban. Chamberlain megemlékezett Ribbentrop moszkvai utjáról és megállapította, hogy annak három főeredménye volt. Az első Lengye orrság nyugdík felfogatása. A második főeredmény, megegnie le a miniszterelnök, az volt, hogy az egyezmény révén a német és orosz kormányok a tartós béke alapjait vették lehelyezni. A harmadik főeredmény az a gazdasági kapcsolat, amelyet az egyezmény kiállításba helyezett.

Bizonyos körökben, folytatta Chamberlain, felfeültötték az angol kormányt, hogy határozza meg a fejlemények következtében szükségesnek látott új politikájának vonalait. Bevallom semmit nem látok, ami arra késztetne, hogy megváltoztassuk eddig elfoglalt es helyesnek vált álláspontunkat. Nem valószínű, hogy minden Moszkvában elert ma még eredménynek látszó siker javára le less Németországunk. Samml sinca, ami maggyóhatné Angliát és Franciaországot arról, hogy más méltó viselkedést is tanusíthat, mint azt, hogy mozgálatna a két orrság és segélyforrásának minden orrajt, hogy a háborút teljes erővel folytathassa. A háboru megindításának közvetlen oka Lengyelország volt, de az alapvető ok még sem az volt, hanem az, hogy Anglia és Franciaország ürhetetlennek tartották, hogy olyan helyzet legyen Európában, hogy a népeknek csak a fősótt lehetet választani, hogy vagy szabadságukat veszítik, vagy minden erejükkel megőrizni kell szabadságuk védelmében.

Anglia és Franciaország polgárainak lesújtó többsége azt akarja, hogy legyen vége az erőszak uralmának és olyan kormányok vessenek az államok ügyét, amelyek megtartják adott szavukat. Sammlféle fenyegetés nem aradályozhatja meg Angliát és Franciaországot, hogy kiharcolja kiúttóit célját.

Ciano olasz külügyminiszter berlinből visszavért Romába. Illetékes körök szerint az olasz külügyminiszterrel folytatott tárgyalások három pont körül foroztak. Az első pont Kuleteurópiának Németország és Oroszország által történt újrendesése, mellyel kapcsolatban német vezetőkörök hangosították, hogy ez nem érinti kedvezőtlenül Oroszország érdekeit. A második pont a nyugati hatalmak állásfoglalása volt Németországgal szemben. Német felfogás szerint a lengyel kérdés megoldása után Anglia és Franciaország számára megsáunt minden háborus ok. A harmadik pont a békevel, illetőleg a háboru folytatásának a lehetőségével foglalkozik. Ezzel kapcsolatban Mussolininak, a fasizma ideológia értelmében mindig a béke híve volt, nagy szerepe lehet. Hogy németország miképpen képzei el a békét, azt Hitler kancellár legközelebbi beszédében fogja körvonalazni.

A lengyelországi német-orosz demarkáción vonatkozó előbb a Viasztala mentén álszították meg, azán elcsúszta a Bug folyóig s az anoyval inkább fontos, mert Németország a Lengyelország újállakítására vonatkozó tervét kiterjeszteni az egész lengyel által lakott területre. Ezt a tervet Hitler legközelebbi összejűő birodalmi gyűlésen fogja ismertetni.

A szovjet lapok híradása szerint az orosz hadgyakorlatokat a szibériai második hadsereg hadművelet területén tartják meg, amelynek közponija Khabarovskban van.

Hunan tartományban a japán erők szeptember 23-án 19 kinal divíziót tartanak bekerítve. A frontról érkezett legújabb jelentés szerint a japánoknak sikerült döntő csapás mérniük a kinal csapatokra, amiket megsemmisítettek. Hunan észak részében is a japánok sikeres hadműveletek folynnak. A kinalak több, mint tízezer halottat hagytak hátra. Az utóbbi hetekben a kinalak veszteséget több mint 30 ezer ember.

As Egyesült Államok külügyminiszteruma f'arvította az összes Európában tartózkodó amerikalakat, térjenek vissza, de nem hadviselő államok hajóis.

Pal jugoszláv régens herceg kihallgatáson fogadta a bolgrádi magyar követet.

A szovjet kormány Finnországot és Lettországot is arra ösztönözte, hogy a szovjet—szert szerződéshez hasonló egyezményt kössenek a Szovjetkötársasággal.

Az olasz kormány nagyszabásu telepítési tervét közzébe k.zd. A jelentés szerint Mussolini folytatja a Libia gyarmatosítását. A mult év októterében a Roma ellett roham 20 éves fordulóján huszazer olasz telepese indult az északafrikai olasz gyarmatokra. Ez év októterében újra 20 ezren mennek. A telepések száma 1800 községet építettek fel.

A német sajtóügynökség jelentése szerint a német kormány elhatározta, hogy München mellett hatamás fogolytábor létesít cserkésznás lengyel tisztszámarra, akik fősótt eok táborok is van. A tiszteke községek közelegény szolgálás ki. A nemzetközi törvények megfelelően a fogoly lengyel tisztek ez egész háboru időtartama alatt ugyannyi fizetést élveznének, mint a német tisztek. Finetelüket folyó számításra helyesné el a német kormány és folyószámlájukról aznyit vonásnének fel, amennyi megélhetésükben szükség. A táborban elérnait hely is lenne, amelyből a foglyok hozzájárulnának minden szükségesehen.

As angol légügyi miniszterium közleménye szerint az angol légitörök több felderítő repülést végeztek Németország felett. A felderítő repülés alkalmáról hírtől az angol repülőgépek elrepültek Berlin és Potsdam felett is.

Francia intézetben tanult nő, olosón órákat ad Cim a kiadóhivatalban.

A leggazdagabb rózsató.

(Emlékkönyvbe).

A szeretetről többet írni, mit eddig írtak, nem lehet! Bár lelkünk legesebb rózsabokra az istenadta szeretet.

Sóhan eltettek rózsabokrot, „szeretni” tudnak tán sokan, de mégis olyan kevesen élnek ezen a földön boldogan.

Tisztevért ha Jánusért epodss csak, s a vágy salvedben nagyra nő, salved kertjét betölti e szép, egyetlen, gaudag rózsató...

Földes Zoltán.

Apróságok.

Mi nem értük a bókéből magyar életet. Nem ismerjük annak menetét, küzdelmét. Gyermekek voltunk, iskola padokban ültünk. Egy boldog kiegyensúlyozott kornak a biztonságában készítették a nyugalmas jövőre. Annak a kornak nem voltak olyan felgöngyölő problémái, mint a maiak, amelyek irgalmasan megútkal sodornak gyermek — öreget egyaránt. Azok az időz programoztérten kímélték a gyermeket. Szóval valahogy úgy volt, hogy az akkori gyermek semmit sem tudott a „komoly” dolgokról. — Nem sokáig tartott. Egy nap minden összeomlott. Az a nemzedék, amelyet az iskola padjaiban ért el a vérségség, arról több szenvedésnek és megpróbáltatásnak került az első vonalába. — Jött a háboru, az asutáni élet a maga kegyetlen örvénylésével és végképpen beárrítottak mögöttünk azok a lehetőségek, amelyek hatalmi támogatással lendítették a sorokat a fiatal jövőre. — Mi ilyen életet már nem ismerünk. Mi a magunkra maradásnak az „önellátásnak” küzdelmes hisebbégi sorába kerülünk. Oda, ahol kezdetben egykét évig a vártosás kezdeti megdöbbenésében úgy látszott, hogy egy nagy testvériségbe, szeretetbe sodorta a vihar a magyar lelkeket. Alig tartott valameddig ez a sok reményre jogotló új életkezdés. Rövidesen jelentkezett a széthúzás magyar átka. A szeretet helyébe belépett az egymás gyűlöletének, gancsolásának, az áranykodásnak, a jelentézetének járványa. Jött a külön utakra való tévedés hora. És egyre inkább teljesedett felettünk a végzet. Kezdtől látszott, hogy nem vagyunk alkalmasok az önellátásra... Eusórsorban azért, mert magyar a magyarral soha nem tud egy utat járni. — Nagy keserűség ez, amelynek napoként érezhető a vigasztalan jövő felé sodró átka. — Vajjon így volt ez mindig. Azokban az időzben is, amelyekről írásunk kezdetén azt említettük — hogy mi azeket nem értük...

A szürke polgárnak is joga van gondolkodni. Természetesen csak a megengedett keretek között. Hiszen az embernek nincs is nagy igénye. De ugye mégis sokszor adódnak az elgondolkodásra alkalmas témák. A szemét és agyat verik ki, ezek ez életünket felforgató, egyik percről a másikra fordított értelmet szűp tételek. És lassan bele lehet bolondulni azoknak váltakozó iramába.

Világosabban szólva az embernek csak egy rövid életen is mindjárt a szemé eőit váltít értelmetlenül az egész küzdelmének, céljának egykori tartalma. It vagyunk mi, ez a mai nemzedék. Az iskola padjaiból kimentek. Uzsoktól kezdve, Weiblitán keresztűli, Lemberg-n, Varsóu át hosszú esatezők vérszivatarásban kergettettek veltük az orosz egzesen a Zrucs nevű hasár folyóig. Halomra dögöttünk a galicziel s'rvár. Megismertették veltünk Brusilow vömege mészárszékjeltől el egészen Wad.wanostig a hadifogoly élet minden örömit. — Szem nem törődött assai, hogy mire. A polgárból katonává alakult folyófogónak azért sem volt önálló véleménye. Egyszerűen, az orosz, vesmedelem volt akkor ez életünket, vérünket vinni kellett a nagy henger elé. Váltik is. De mannyl lelkezetéses.

Ma, mikor az orosz birodalom nyugati csápjai megjelentek az ukrai szorosnán, amikor a vörös hadsereg ott áll a Kárpátok bércein, amikor Drohobics, Serej, Lemberg — az egykor annyi es ki szélesy vérrel szatott területekről ismét száil az új értelmet és más tartalmat kapott hadjelentés, akkor az embernek szábdíjaz legelsőbb annyit gondolkozni: hogy vajjon miért is ottlük meg a bókát.

Vannak azért megnyugtató dolgok is ebben a nyugtalan világban. Nem is kell értük messze menni. Kínálódunk vancak. Iy: a közösés ügy. Világért som akarunk bele botlandu'ni ebbe az olyan esépru fejlett kultúr jelenségbe. Caupán hepitlantat szeróni'nt tenni ezzel kapcsolatosan a vidéki újságrás műhelybe. Azon a munka területen, ahol köztársaságból igyzen és bérmentve szolgájják a magyar betűt. It bizony ugy áll a do og, hogy egymástól tépialkozunk a szerkesztőregek. Nicszen állandó kedv az önálló termelésre. Amli egyik klsajtol magától egy jórvedvű pilanátában, az körbe jár hónapokon keresztűli a szomszédos vármegyék hosi lapjainak hasábjain. Csálalom én is, más is. Oyan halgatólagoz egyesség es kösőtünk. Nem nevezünk meg semmiféle forrást. Nicszen semmi baj emlett, az ugynevezett szerkesztőségek között. — Így volt a közösés dolgával is. Egy ízben vége elkeseredésünkben szóvá tettük a Csiki Lapok „apróságai” rovatában azt az anomáliát, ami nálunk a közösés terén uralkodik. Mint ártatlant és sajtóperit nem okozó hálaa témát használtuk. Szólunk

benne minden nevelélen embert, mentettük a jólélet. Mindentire vonatkozott, még az vette seki mag'ra. Mondom olyan igazi nagyzerű vidéki csendéthez tartozó háborús fél volt a közösésről kitézetet: „próbás”. De mit történt nyomában. Az történt, hogy elkezdve Saszmártól minden hozzánk hasonló vidéki borsona felépít a szót és hette'len hore zűli mag' indult a mi nyugodtatulaton a közösést nem lam-ró paraszt emberek mozdátása. Mind a nyegb nagy es súlyos események eltörpültek mellette. — Mondom vannak még megnyugtató dolgok is ebben a nyugtalan világban. Az, hogy vannak mindenfelé a közösés fogalmával hcdilában álló emberek. És ezek éppen olyan gyűlöletesek a világ minden sarkában, mint nálunk

KÜLÖNFÉLÉK.

Meghalt dr. Györfly Istvan. A magyar tudományos világot nagy veszteség érte Dr. Györfly István európai hírv etnografus, a Néprajzi Muz um volt igazgatója, a budapesti egyetem néprajz-szaktörnek tanára, október hó 3-án, irásstela mellett, a vérzés következtében, 55 éves korában meghalt. Kua-sági születésű, aki már fiatal korában fejtűt orvosi néprajzi tudományos munkával. A Kőrösvidéki magyarországnak telepési viszonyait feldolgozta s meg a háboru előtt kiadta, mely munkája utóre, utaztapon es szerinti, pedát adó munka volt. Az utóbbi évében ugy az egy tml kat-daró, miel 3 hónapos tanfolyamokon orosz terog ifjut vezeték be a magyar néprajz utató munka lemezeibe. A füzeten es karteles huvt tudós nagy vezetésege az újonnan megismersodott magyar néprajz tudományosságok A Kőrösvidéki Hírel folyóirat legújabb számában jelent meg Györfly Istvánról értekek, egészen új szempontok szerit megírt tanulmánya: „Az új magyar műve ódza alapjai” címen.

Felhívás. Október 27-ike utolsó dátuma az állampolgársági listák kiegészítésének. Ezért ismételten figyelmeztetjük azokat, akik annak idején kiharodtak az állampolgársági önszelésnek alkalmával az állampolgársági névjegyekből, hogy 1939 október 27-ig övzentlenül jelentkezzenek az illetékes kőrségi előjárós'igobnál. Es a határidő a legutolsó, emelut nem lehet ölméteni az ügyeket.

As iparos tanonok tanfolyamairól. Az iparyakörösaró szűlő törvény 60. szakasza előírja az ország tanonok iskolái evfolyamának a szeptember 15-ével való megkezdését. Fgye'embe véve azon körülményt, hogy a tanfolyamok t-nerőinek nagyobb része gyakorlatra behivatott, a tanfolyamokat nem lehetett megkezdni a rendes időben, minthogy a helyettesítéket nem lehetett a fojyó el szeptember 15-ig eszközíteni a kivételes helyzetben. Mics részről pedig a vállalatok éppen az ptember folyamán fogadták fel tanonokot, akiket nem irasbítottak szeptember 15-ig. Ugyneven kivételes helyzet időzából, a szűlők ekezték a gyermekeiknek a vállalatoknál tanonokul való beszozódótársasáit. F-niük figyelembe vételével a miniszterium 37 793—939. számú dntvényével elhatározta a tanfolyamoknak október elsőjével való megkezdését.

Két hold szántó, vármegyei ut mellett eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Varróleány hássakos ajánlikosik. — Önállóan varr új ruhát, átalakítást es javításokat. Cime meg tudható a kiadóhivatalban.

Egy jó karban levő modern gyermek-kocsi eladó.

Érettségizett urileány román, francia és latin nyelvekből órákat ad. Cim a kiadóban. 1-2

„VICTORIA” Általános Gazdasági Szövetkezet Sandominic. Vámörles a csikszentdomokosi gőzmalomban. Tudomására hozzuk az érdekelte gazdaközöségnek, hogy szentdomokosi gőzmalomban a gépszereletet befejeztük s mostantól kezdve a malom a nap minden szakában az őrlőitő gazdák rendelkezésére áll. A gép felszerelése következtében fűrészeszemünk nem zavarja többé az őrlést s így a közöséget a beérkezés sorrendjében azonnal ki tudjuk szolgálni. Sandominic, 1939 október 5. „VICTORIA” Általános Gazd. Szövetkezet Malom-osztály.

Könyvkötészeti munkákat a legszebb és legtartósabb kivitelben a legjutányosabb árak mellett eszközöl a Vákár üzlet, Mercurea-Ciuc.